

Public relations S

2de graad D/A-finaliteit
II-PuRe-da

BRUSSEL

D/2021/13.758/079

Versie januari 2022

Disclaimer

Gezien de te grote omvang en gedetailleerdheid van het geheel van de basisvorming en de specifieke vorming zoals bepaald door de Vlaamse regering (eindtermen, specifieke eindtermen, beroepskwalificaties) zal er, in tegenstelling tot het oorspronkelijke opzet van onze leerplannen, veelal onvoldoende ruimte zijn om de leerplandoelen in dit leerplan met voldoende diepgang te realiseren binnen de beschikbare onderwijstijd of voor het schoolbestuur, het lerarenteam of de individuele leraar om eigen inhoudelijke of didactische keuzes te maken.

De leerplannen 2de graad zijn opgesteld onder voorbehoud van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot het verzoekschrift waarmee de vernietiging van dat decreet wordt gevraagd.

Naargelang de samenstelling van de studierichting waarvoor een leerplan geldt, integreren de leerplandoelen eindtermen basisvorming, cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. In de concordantietabel geven we duidelijk aan welke leerplandoelen de eindtermen basisvorming, de cesuurdoelen en/of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie realiseren. De opgenomen cesuurdoelen en de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie werden in overleg met de onderwijsverstrekkers vastgelegd en zijn onder voorbehoud van de goedkeuring van de curriculumdossiers 2de graad.

1 Algemene inleiding

De start van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Net zoals in de eerste graad zijn de nieuwe leerplannen van de tweede graad ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool en gaan ze uit van de professionaliteit van de leraar en het eigenaarschap van de school en het lerarenteam.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

De nieuwe leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

De nieuwe leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

De nieuwe leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de tweede graad. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de eerste graad. In de tweede graad onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. Leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de derde graad.

De nieuwe leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte voor een eigen aanpak van de leraar, het lerarenteam of de school [zie disclaimer].

De nieuwe leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming van de tweede graad. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak. De samenhang in de tweede graad betreft zowel de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) als de horizontale samenhang tussen vakken binnen studierichtingen en over studierichtingen en finaliteiten. Waar relevant geven de leerplannen expliciet aan voor welke doelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren algemene vorming (incl. godsdienstleraren) en leraren specifieke vorming om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialogeschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is.
- Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **belooftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving. Scholen

zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **generieuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.

- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over culturele vorming spreken zonder met taal bezig te zijn; je kan niet beweren dat wetenschap en techniek geen band hebben met economie, wiskunde of geschiedenis. Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. De gemeenschappelijke leerplannen (Gemeenschappelijk funderend leerplan en Gemeenschappelijk leerplan ICT) helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, lerarenteam) maakt. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

[zie disclaimer]

De vrijheid die de leraar krijgt om met het leerplan te werken vraagt van hem een grote professionaliteit. Professionaliteit vergt meesterschap. De leraar is dus een meester in zijn vak; hij beheerst de inhouden die hij onderwijst. Een diep gevoel van verantwoordelijkheid en de overtuiging dat elke leerling het recht heeft om op een goede manier gevormd te worden, liggen aan de basis van zijn professioneel bezig zijn.

Vorming is voor die leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Vorming is iets wat hem in die mate beroert dat hij voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren zoekt om de wereld te ontsluiten. Hij wil de leerling tot bij de wereld brengen. De leraar introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt en hij probeert hen ook vriend van die wereld te laten worden. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen gegrepen kunnen worden door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.

We hebben de leerplandoelen noch chronologisch noch hiërarchisch geordend. Vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit, in functie (van de beginsituatie) van de klasgroep kan de leraar eigen accenten leggen en differentiëren. Hij kan kiezen welke leerplandoelen hij op welke manier samenneemt bij het uitwerken van lessen, thema's of projecten.

In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen louter een indicatie van de nodige onderwijstijd. Dat betekent dat leraren(teams) alle vrijheid hebben om langere leerlijnen op te bouwen en in te zetten op de spiraalsgewijze aanpak van bepaalde leerplandoelen. Leraren bepalen zelf welke contexten ze laten spelen, welke methodieken ze hanteren.

1.4 Differentiatie

De nieuwe leerplannen bieden volop kansen om gedifferentieerd te werken. Ze laten toe om te differentiëren op verschillende manieren:

- verschillende inhoudelijke keuzes;
- doelen integreren;
- inhouden verbreden door andere contexten aan bod te laten komen;
- verdieping aanbieden;
- in te spelen op verschillen in het abstractievermogen van leerlingen.

Differentiëren is van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen die starten in een studierichting van de tweede graad en voor wie dit leerplan bestemd is, behoren immers wel tot de doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Dikwijls hebben zij reeds een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de eerste graad, de gevolgde basisoptie, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen.

Ook de motivatie van leerlingen is soms sterk verschillend. Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door het aanbieden van meer kennis of vaardigheden leerlingen uit te dagen.

Verschiede leerinhouden aanbieden aan verschillende leerlingen is één vorm van differentiatie. Andere mogelijkheden zijn differentiëren in didactiek, in graad van autonomie en ondersteuning. De ene leerling kan snel zelfstandig werken, de andere heeft intense begeleiding nodig. In de wenken bij de leerplandoelen verwijzen we soms naar differentiatiemogelijkheden. Dat kan door al dan niet ondersteuning of hulpmiddelen aan te bieden in de vorm van voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...

Didactische differentiatie kan ook betrekking hebben op het flexibel aanwenden van de beschikbare leertijd, zoals variëren in tempo van onderwijzen en in leertempo van leerlingen, de ene leerling of leerlingengroep wat meer tijd geven dan de andere om hetzelfde te leren. Differentiatie kan ook door leerlingen naar verschillende producten te laten toewerken die dan naar gedifferentieerde vormen van evaluatie leiden.

1.5 Opbouw van de leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur: algemene inleiding, situering, pedagogisch-didactische duiding, leerplandoelen, basisuitrusting, concordantie. Alle onderdelen van het leerplan maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

In de **algemene inleiding** belichten we het leerplanconcept en gaan we o.m. dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

In de **situering** beschrijven we - waar relevant - de samenhang met de eerste graad, de samenhang in de tweede graad en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. de nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn sober en helder geformuleerd waarbij het leerplandoel als geheel het verwachte niveau van realisatie en beheersing aangeeft. Waar relevant voegen we bij de leerplandoelen een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook de pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel.

Alle leerplandoelen zijn te bereiken, met uitzondering van attitudes. Leerplandoelen die een **attitude** zijn en dus na te streven, duiden we aan met een sterretje (*).

We tonen de **samenhang** met andere leerplannen in de **tweede graad**. Zo geven we het overleg in lerarenteams alle kansen. Waar relevant verwijzen we ook naar **samenhang met de eerste graad** en naar specifieke items die reeds in de leerplannen van de eerste graad aan bod kwamen.

Ten slotte geven we een aantal zinvolle of inspirerende **wenken** (✓). Het betreft voornamelijk een noodzakelijke toelichting bij leerplandoelen of specifieke begrippen, suggesties voor een mogelijke didactische aanpak of een afbakening van de leerstof.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

In de **concordantie** geven we aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde eindtermen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar beroepskwalificaties.

1.6 Tot slot

[zie disclaimer]

De nieuwe leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze vormen een kwaliteitskader dat inzet op een eigen visie en een identiteitskader dat de unieke identiteit van een school in de diverse samenleving versterkt en ondersteunt. Zo garanderen we binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen

schoolcontext. We versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. We creëren ook ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden – via pedagogische begeleiding – ondersteuning waar nodig.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting

Samen maken we onderwijs. Concrete afstemming garandeert een samenhang van verschillende doelstellingen binnen de studierichting.

Meer specifiek verwijzen we in dit leerplan bij verschillende doelen naar het leerplan Nederlands om transfer van strategieën, kennis en vaardigheden bij de leerlingen te bevorderen en de samenwerking tussen leraren te stimuleren. Ook samenwerking met de andere taalvakken is aangewezen. Er zijn ook linken met het leerplan Maatschappelijke, artistieke en economische vorming (MEAV), het Gemeenschappelijk funderend leerplan en het Gemeenschappelijk leerplan ICT.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is bestemd voor de studierichting Taal en communicatie. In de modellessentabel zijn voor dit leerplan 10 graduren voorzien. [\[zie disclaimer\]](#)

3 Pedagogisch didactische duiding

3.1 Public relations en het vormingsconcept

Het leerplan Public relations is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan krijgen zowel de talige en sociale vorming, alsook de maatschappelijke en culturele vorming een plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid, duurzaamheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal. Zo worden leerlingen communicatief vaardiger in een brede waaier van contexten. Ze leren kritisch om te gaan met media en communicatiemiddelen. Communicatie verrijkt de interculturele vorming van een leerling en is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. Leerlingen leren op een gepaste manier om te gaan met gesprekspartners. Ze leren zich inleven in verschillende communicatiesituaties en ontwikkelen empathisch vermogen. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen geïnterpreteerd worden en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Maatschappelijke vorming

Leerlingen leren hun eigen weg en plaats te vinden in de complexe, veelzijdige en snel veranderende maatschappij. Ze hebben een ruime interesse in de maatschappij en de actualiteit. Die blijft niet beperkt tot de eigen leefomgeving, maar verbreedt zich tot de regio, nationaal en internationaal. Maatschappelijke vorming zet leerlingen aan om zich intercultureel te vormen en een meer gastvrije en rechtvaardige wereld te creëren.

Culturele vorming

Culturele vorming biedt de mogelijkheid om leerlingen breed te vormen en cultuur te verkennen en te begrijpen. Zo kunnen ze zelf bij het creëren van communicatieproducten oog hebben voor het artistieke en de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zelf creatief met communicatie om te gaan is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid, duurzaamheid en uniciteit in verbondenheid

Omgaan met wat eigen en wat anders is, met wat verbindt en wat onderscheidt, stelt mensen in staat bij te dragen aan een zinvolle, verdraagzame, duurzame, inclusieve samenleving. In gesprek met elkaar leert iedereen de eigen identiteit vorm te geven door deze te ontdekken, erover na te denken en te verdiepen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Doeltreffend communiceren in een brede waaier aan contexten

Communicatie is een essentieel onderdeel van ons leven. Maar communiceren is meer dan een boodschap overbrengen. Om doeltreffend te communiceren, zowel mondeling als schriftelijk, houd je niet enkel rekening met de boodschap die je wil overbrengen maar ook met je doel en doelpubliek. Je kiest het juiste medium en kanaal en gaat daar flexibel mee om in steeds veranderende situaties. Om doordacht te communiceren heb je heel wat kennis nodig over je eigen communicatiestijl, zowel verbaal als non-verbaal. Je stelt je vragen over hoe je bij anderen overkomt en staat ook stil bij hoe anderen communiceren.

Leerlingen leren hun communicatievaardigheden te verdiepen en toe te passen in een brede waaier aan communicatiesituaties: interpersoonlijk of in groep, profit of social-profit ...

Bewust omgaan met communicatiemiddelen en media

Nieuwe technologieën veranderen onze manier van communiceren in snel tempo. Door de veelheid van beschikbare communicatiemiddelen en media is het belangrijk dat leerlingen er de voor- en nadelen van leren inzien en er kritisch mee leren omgaan. Bij communicatie is de keuze van het middel immers essentieel omdat die de boodschap sterk beïnvloedt. Leerlingen leren communicatiemiddelen en media gepast functioneel in te zetten bij het uitwerken van communicatieprojecten.

Communicatieprojecten voorbereiden en ondersteunen

Een communicatieproject voorbereiden en ondersteunen vraagt om een planmatige aanpak. Om een goed beeld te krijgen van het hele project verkennen de leerlingen de verschillende fases ervan. Ze ontwikkelen binnen het communicatieplan de nodige communicatieproducten, doen inspiratie op en durven vergelijken met bestaande communicatieproducten. Ze staan hierbij open voor feedback en houden er rekening mee binnen de verdere afwikkeling van het communicatieproject.

3.3 Opbouw

Het leerplan omvat de volgende rubrieken:

- communicatie en media;
- organisatie en planning.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

Er is een duidelijke link tussen Public relations en Nederlands. In het vak Nederlands leren de leerlingen teksten produceren, zowel schriftelijk als mondeling. Er gaat veel aandacht naar het doel, het doelpubliek, het gekozen medium, het kanaal en gebruikte beelden. De leerlingen leren er ook technieken in te zetten om hun boodschap aantrekkelijker te maken en de belangstelling van de lezer of luisteraar te wekken. In het vak Public relations gebruiken de leerlingen de aangeleerde vaardigheden in praktische situaties en breiden ze die verder uit.

Ook overleg met andere taalvakken is aangewezen, hoewel dit leerplan niet specifiek verwijst naar de leerplannen Duits, Engels en Frans.

Voor de creatieve insteek is het zeker ook interessant om samen te werken met leraren Maatschappelijke, economische en artistieke vorming.

3.4.2 Samenhang met de derde graad

Er is inhoudelijke samenhang met het leerplan Public relations in de derde graad. In de tweede graad ontwikkelen de leerlingen een aantal basisvaardigheden die ze verder uitdiepen en inzetten in de derde graad met het oog op het ondersteunen van communicatieprojecten en -acties in een brede waaier aan contexten.

3.5 Aandachtspunten

Om dit leerplan te realiseren ga je vooral **projectmatig** te werk. De twee onderdelen van het leerplan zijn niet te scheiden. Je behandelt ze het best geïntegreerd.

In de tweede graad gaan we uit van **eenvoudige contexten**. Naast schoolinterne, kleine communicatieprojecten kan het ook interessant zijn voor de leerlingen om externe activiteiten op school te simuleren. Op die manier laat je leerlingen kennismaken met een brede waaier aan contexten en zorg je voor voldoende afwisseling en uitdaging.

Je gaat ook **procesmatig** te werk om tot een kwalitatief communicatieproduct te komen. Je vertaalt de leerplandoelen naar concrete lesdoelen waarbij herhaling en verdieping noodzakelijk zijn. Feedback en nabespreking zijn belangrijk om de leerlingen toe te laten de leerplandoelen te realiseren.

Voldoende **overleg** met de vakcollega's van de derde graad is noodzakelijk om een coherente opbouw en logische leerlijn te verzekeren. Dit leerplan biedt verschillende mogelijkheden om vakoverschrijdend te werken. Afstemming over de vakken heen is aangewezen.

De nadruk ligt in dit leerplan op het **talige en vormelijke aspect**. Een goed communicatieproduct is niet enkel aantrekkelijk qua vorm maar ook correct qua taal. Bij het ontwikkelen en uitwerken van communicatieproducten maak je de leerlingen attent op het belang van taalzuiverheid en -correctheid.

Daarnaast leg je de nadruk op beeldvorming en lay-out. Je prikkelt de creativiteit van leerlingen zodat ze innovatief en out-of-the-box durven denken bij het ontwikkelen van producten.

Bij verschillende doelen zetten de leerlingen hun **ICT-vaardigheden** in. Je besteedt er voldoende aandacht en tijd aan. Een zuiver theoretische benadering is echter niet aangewezen. De leerlingen zetten de ICT-vaardigheden die ze aanleerden in de eerste graad in en breiden die uit met nieuwe vaardigheden in functie van het communicatieproject en de te realiseren producten. ICT is daarbij nooit een einddoel maar een middel om het communicatieproduct en -project te realiseren.

Je stimuleert de leerlingen om **nieuwe ontwikkelingen** op het vlak van communicatiemiddelen en media nauwgezet op te volgen en in te zetten.

De studierichting Taal en communicatie bereidt de leerlingen voor op het beroepsprofiel van de Polyvalent taal- en communicatieassistent. Om de beroepsgerichte vorming in de D/A-finaliteit effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal **generieke competenties** verwerven. Zij fungeren als onderbouw van de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren. In sommige gevallen worden die generieke competenties in het leerplan binnen specifieke doelen uitgediept of geconcretiseerd, maar in alle gevallen is het belangrijk dat je er als leraar en lerarenteam oog voor hebt. Je vindt die generieke onderbouwende competenties in leerplandoel 0.

4 Leerplandoelen

Voor alle activiteiten gaan we uit van eenvoudige contexten, d.w.z. kortlopende of gesimuleerde schoolinterne activiteiten met beperkte infrastructuur en courante materialen. Dit houdt ook in dat de leerlingen niet-complexe [communicatieproducten](#) en [-projecten](#) uitwerken en uitvoeren onder begeleiding en volgens richtlijnen.

LPD 0 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
  - **kwaliteitsbewust;**
  - **economisch en duurzaam;**
  - **veilig, ergonomisch en hygiënisch.**
- ✓ Het leerplandoel bouwt verder op een aantal funderende doelen opgenomen in het Gemeenschappelijk Funderend leerplan. Door het doel te realiseren draag je bij tot de realisatie van de volgende doelen van het GFL:
- LPD 2.1: de leerlingen gedragen zich zorgzaam en respectvol in relaties.
  - LPD 2.3: de leerlingen werken samen om bij te dragen aan een gemeenschappelijk resultaat.
  - LPD 3.3: de leerlingen ontwikkelen een integere en op rechtvaardigheid en duurzaamheid gerichte levensbeschouwing.
  - LPD 3.4: de leerlingen werken aan een rechtvaardige en duurzame samenleving waar plaats is voor iedereen.
  - LPD 5.1: de leerlingen doorlopen een creatief denkproces waarbij ze een zelfgekozen idee onderzoeken en vormgeven in de praktijk.
  - LPD 8.3: de leerlingen handelen veilig in de school en respecteren de veiligheidsvoorschriften en procedures.

- LPD 10.1: de leerlingen gaan op een respectvolle manier om met regels en afspraken in de school en in de samenleving.
  - LPD 10.2: de leerlingen maken onderbouwde en verantwoorde ethische keuzes.
- ✓ De onderliggende elementen zijn fundamenteel; ze zijn belangrijk om de volgende leerplandoelen kwaliteitsvol te realiseren. In LPD 11 is het aspect ‘kwaliteitsbewust’ expliciet opgenomen in het doel. In LPD 3, 6, 7, 8, 16 en 17 kan je het aspect teamverband extra benadrukken. De leerlingen handelen economisch en duurzaam bij het regelen van verplaatsingen en het reserveren van materiaal (LPD 18). Ze handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch bij het klaarzetten, installeren en testen van materiaal (LPD 19).

4.1 Communicatie en media

LPD 1 De leerlingen onderscheiden componenten, soorten en vormen van communicatie.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 19

- ✓ Je vertrekt het best vanuit een concrete opdracht of praktijksituatie om vervolgens een theoretisch kader aan te bieden.
- ✓ Je kan je focussen op de componenten van communicatie op basis van het interactief communicatiemodel.
- ✓ Voorbeelden van vormen en soorten van communicatie: mondeling en schriftelijk, verbaal/non-verbaal/paraverbaal, auditief/visueel/audiovisueel, digitaal.
- ✓ Je kan ook de schaalniveaus bekijken: intrapersonlijke, interpersoonlijke, groeps-, publieks-, organisatie- en massacommunicatie.
- ✓ Je kan hierbij aandacht besteden aan de verschillende communicatiedoelen voor zender en ontvanger, bv. informeren, overtuigen, beïnvloeden, waarschuwen, prikkelen, amuseren.
- ✓ Je overlegt het best binnen de vakgroep en met de leraar Nederlands over gebruikte termen en inhouden.

LPD 2 De leerlingen reflecteren over eigen communicatiegewoonten en -stijlen.

- ✓ Je kan met de leerlingen reflecteren over zelfconcept (‘Wie ben ik?’) en zelfpresentatie (‘hoe wil ik dat anderen mij zien?’). Mogelijkheden: visueel weergeven hoe ik mezelf zie (talentenspel, kwaliteitskaarten, coachkaarten ...), wanneer gebruik ik formele of informele communicatie, let ik op non-verbale communicatie ... Je besteedt hierbij het best aandacht aan dagelijkse omgangsvormen.
- ✓ Je kan leerlingen laten reflecteren over de eigen communicatiegewoonten en -stijlen op basis van hun emailadres, avatar en pseudoniem of de taal die ze gebruiken om te communiceren.

LPD 3 De leerlingen reflecteren over feedback en actief luisteren met aandacht voor het verbale, non-verbale en paraverbale gedrag van zichzelf en van de gesprekspartner of spreker.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 19, 23

Samenhang eerste graad: Je kan er rekening mee houden dat onderstaande attitudes en vaardigheden reeds in de eerste graad aan bod kwamen. Diezelfde attitudes en vaardigheden komen aan bod in de basisvorming 2de graad:

- op een respectvolle manier omgaan met elkaar en empathie tonen;
  - inzicht in de samenhang tussen gevoelens, gedachten en gedrag;
  - aanvaardbaar verbaal en non-verbaal gedrag stellen in formele en informele situaties;
  - grenzen stellen en bewaken;
  - feedback geven bij een gebeurtenis;
  - hanteren van sociale rollen zoals hulp bieden, zich present stellen, zich discreet opstellen, opkomen voor zichzelf, leiding geven;
  - inzetten van strategieën (communicatie in het Nederlands).
- ✓ Je kan hierbij aandacht hebben voor geweldloze of verbindende communicatie, assertief, agressief, manipulatief of subassertief gedrag.
  - ✓ Je hebt hierbij aandacht voor klantvriendelijkheid.
  - ✓ Om dit leerplandoel te realiseren kan je gebruik maken van bv. zelfevaluatie, peerevaluatie, evaluatiekaders, rollenspelen.

LPD 4 De leerlingen interpreteren de bedoeling van de makers van beelden.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 19

- ✓ Mogelijke beelden die je hiervoor kan gebruiken: cartoon, infographic, foto, stripverhaal, meme.
- ✓ Je kan de leerlingen vragen om zelf dingen in beeld te brengen op een bepaalde manier en hiervoor technieken te gebruiken om iets in beeld te plaatsen zoals kadrering, perspectief, belichting.

LPD 5 De leerlingen analyseren het effect van het gekozen medium op de boodschap aan de hand van concrete communicatieproducten of -middelen.

- ✓ Je maakt leerlingen bewust van het belang van het medium bij het overbrengen van de boodschap. Bv. mondeling of schriftelijk, pdf of Word, brief of mail, filmpje of affiche, flyer of reclamespot.

LPD 6 De leerlingen analyseren het effect van groepsmechanismen op communicatie.

- ✓ Je vertrekt het best vanuit de leefwereld van de leerlingen bv. jongeren, hobby's, sport, woonplaats, gezin, vriendenkring.
- ✓ Voorbeelden van groepsmechanismen: groepsdruk, cohesie, sociale categorisatie.

LPD 7 De leerlingen onderscheiden groeps- en cultuurverschillen aan de hand van praktijkvoorbeelden van communicatie.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 17

- ✓ Je kan zowel voorbeelden van goede als slechte praktijk van groepscommunicatie en interculturele communicatie bespreken vanuit bv. filmpjes, cartoons. Mogelijkheden: gedrag en taalgebruik binnen groepen (gender, generaties, beroepen), stereotypen in reclame en media, cultuurdove communicatie ... Je besteedt hierbij het best aandacht aan dagelijkse omgangsvormen.

LPD 8 De leerlingen onderscheiden diverse communicatie- en persoonlijkheidsstijlen van medewerkers, klanten en consumenten als individu en als groep.

- ✓ In LPD 2 reflecteren de leerlingen over de eigen communicatiestijl. Dat is een interessante opstap naar dit leerplandoel. Ook hier vertrek je het best vanuit de doelgroep die de leerlingen zelf het beste kennen: de jongeren als medewerker, klant of consument. Wat boeit hen? Welke boodschappen geven zij door en krijgen ze? Van daaruit kan je verruimen naar andere doelgroepen.

LPD 9 De leerlingen gebruiken efficiënt talige hulpmiddelen en (ver)taalprogramma's.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 6; II-EngS-da LPD 7; II-FraS-da LPD 7

- ✓ Mogelijke talige hulpmiddelen: spellings- en grammaticacontrole, (digitale) woordenboeken, spreek- en schrijfkaders ...
- ✓ Je laat leerlingen het best kritisch kijken naar (automatische) vertalingen van vreemde talen naar het Nederlands.

LPD 10 De leerlingen passen de basisprincipes van lay-out en typografie toe gebruik makend van een eenvoudig grafisch programma.

- ✓ Je leest de LPD 10 en 11 het best samen.
- ✓ Voor dit doel volstaan de goedkopere tot zelfs gratis opensource beeldbewerkings- en opmaakprogramma's.
- ✓ Basisprincipes van lay-out: relatie tussen inhoud en vormgeving, stijlen, paginaopmaak, alineapmaak, stramienpagina's, kleurgebruik ...
- ✓ Basisbegrippen van typografie: lettertypekeuze, regelafstand en puntgrootte, zinslengte en leesbaarheid ...

LPD 11 De leerlingen werken kwaliteitsvolle communicatieproducten (auditief, visueel en audiovisueel) uit die belangstelling wekken en rekening houden met de communicatiesituatie.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 6, 8, 9; II-MEAV-da LPD A5

- ✓ Je leest de LPD 10 en 11 het best samen.

- ✓ Je laat de leerlingen het best zowel online als offline eenvoudige communicatieproducten uitwerken. Mogelijkheden: affiche, flyer, stripverhaal, radiospot, vlog, blog, geluidsfragment, infographic, post op sociale media ...
- ✓ Je verwacht dat de leerlingen aandacht hebben voor Standaardnederlands, woordkeuze, uitspraak, spelling, zinsbouw, interpunctie, helderheid, adequaatheid, (vorm)correctheid en vlotheid, articulatie, volume, spreektempo, intonatie.

LPD 12 De leerlingen stellen informatie voor met aandacht voor (digitale) presentatietechnieken.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 6

- ✓ Je besteedt hierbij eerst aandacht aan presentatietechnieken (oogcontact, houding, spreektempo, ruimtegebruik ...). Je zorgt voor voldoende variatie aan presentatiesoftware.
- ✓ Je kan de leerlingen afbeeldingen, figuren, hyperlinks, film, geluid etc. (reeds bestaand materiaal) laten bewerken en invoegen in de presentatie.
- ✓ Je laat de leerlingen het best ook eens presenteren zonder software.

LPD 13 De leerlingen respecteren de regelgeving en deontologie inzake informatierecht bij het gebruiken van media.

- ✓ Je kan je beperken tot auteursrecht, portretrecht en recht op privacy.

LPD 14 De leerlingen passen consequent normen en standaardregels toe bij het opstellen van communicatieproducten.

- ★ Automatische bibliografie, bronvermelding

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 7

- ✓ Mogelijkheden: schoolhuisstijl, NBN-normen ...
- ✓ Je kan leerlingen attent maken op efficiënt rapporteren: bv. gebruik van stijlen, paginaopmaak, voorblad, sjabloon.

LPD 15 De leerlingen analyseren nieuwigheden en functionaliteiten van mediakanalen en sociale media.

- ✓ Je kan de leerlingen nieuwe mediakanalen en sociale media kritisch laten onderzoeken en presenteren.

4.2 Organisatie en planning

LPD 16 De leerlingen verzamelen en selecteren informatie in functie van een communicatieproject.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 3

- ✓ Dit leerplandoel is een belangrijke tussenstap voor LPD 17 waar de leerlingen zelf een communicatieplan uitwerken rekening houdend met de communicatiesituatie.
- ✓ Je maakt de leerlingen hierbij attent op het feit dat het belangrijk is om rekening te houden met de behoeften van individu, groep of organisatie.

LPD 17 De leerlingen stellen een communicatieplan op voor een specifiek communicatieproject met aandacht voor boodschap, doelgroep en doelen.

Samenhang tweede graad: II-NedS-da LPD 19

- ✓ Voor de boodschap kan je bestaande modellen gebruiken zoals AIDA, KISS, Elevator pitch ... Om doelgroepen te bepalen kan je een ijkpersoon (persona) gebruiken. Om doelstellingen te formuleren kan je het SMART-principe gebruiken zodat de leerlingen hiermee vertrouwd geraken.
- ✓ Bij het uitwerken van het communicatieplan (kortlopende schoolinterne of gesimuleerde activiteiten), maak je de leerlingen attent op het belang van de cultuur en de visie van de school of klant.
- ✓ Je besteedt het best voldoende aandacht aan tussentijdse reflectie, evaluatie en bijsturing. Bv. beantwoorden de gekozen communicatiemiddelen aan de vooropgestelde criteria.

LPD 18 De leerlingen voeren onderdelen van een draaiboek uit:

- **taakverdeling en afspraken;**
  - **reservaties van lokalen, materialen en middelen;**
  - **mogelijke verplaatsingen van materialen en personen.**
- ✓ Het is niet de bedoeling om de leerlingen zelf een draaiboek te laten opstellen. Ze gebruiken bestaande draaiboeken en voeren uit.

LPD 19 De leerlingen richten de locatie in volgens een draaiboek: klaarzetten, installeren en testen van materiaal.

- ✓ Mogelijk materiaal: kopieën, micro, beamer, laptop, brochures, muziek, decoratie, badges, tafels en stoelen ... De leerlingen houden rekening met eventuele opgelegde thema's (bv. eindejaarsperiode, proclamatie), huisstijl en veiligheids- en milieuvoorschriften.
- ✓ Voor het verzamelen en klaarzetten van materiaal gebruiken de leerlingen een eenvoudig, bestaand draaiboek. De leerlingen stellen zelf geen draaiboek op.

LPD 20 De leerlingen voeren eenvoudige administratieve handelingen uit met kantoorsoftware:

- informatie in datasystemen verzamelen en verwerken;
  - gegevens op computer raadplegen, invoeren en bijwerken.
- ✓ Mogelijkheden: sjablonen laten gebruiken om badges aan te maken of mails te versturen naar groepen, inschrijving in registers, gastenlijsten aanmaken, rapporteren van telefonische oproepen, grafieken en tabellen met formules opmaken, aanpassen, afdrukken, enquêtes opmaken ...

5 Lexicon

Communicatiemiddel

Een communicatiemiddel is het kanaal of medium dat gebruikt wordt om de boodschap over te brengen bij de verschillende schaalniveaus, van de menselijke stem tot online en offline kanalen voor massacommunicatie.

Communicatieplan

Een communicatieplan is een plan binnen het communicatieproject waarin je vastlegt hoe je boodschappen uitdraagt naar de doelgroepen. Het communicatieplan beschrijft op welke wijze je deze boodschap uitdraagt en met welke middelen.

Communicatieproduct

Een communicatieproduct is een auditieve, visuele of audiovisuele realisatie die tot doel heeft een boodschap over te brengen, bv. een affiche, een flyer, een mededeling, een reclamefilmpje ...

Communicatieproject

Een communicatieproject omvat de planning, het ontwerp en de uitvoering van een gecoördineerd geheel van communicatievormen of -stappen, gaande van contentstrategie & -creatie tot (digitale) mediaproductie. Voorbeelden: een evenement organiseren, een enquête opstellen en afnemen, de communicatieplannen op- en voorstellen, communicatieproducten opstellen, een persbericht schrijven ...

Communicatiesituatie

Er zijn globaal vier communicatiesituaties waarin je bewust moet kunnen inspelen op je publiek. Je doet iets in de privésfeer, als lid van de samenleving, voor je opleiding, voor je werk.

Huisstijl

De huisstijl van een organisatie of bedrijf is de bewust gekozen wijze van presentatie naar buiten toe. In de enge definitie is een huisstijl de visuele identiteit van een organisatie (logo's, kleur, typografie, opmaak, bedrijfskledij ...). Ruimer gaat het ook over gedrag en communicatie.

Informatierecht

Informatierecht is een overkoepelende term en staat voor intellectueel eigendom (waaronder het auteursrecht en naburige rechten), octrooirecht, telecommunicatierecht, mediarecht, internetregulering, vrijheid van meningsuiting, privacy (gdpr), digitale consumentenrechten, portretrecht ...

Klantvriendelijkheid

Klantvriendelijk handelen vooronderstelt het inzetten van sociale en communicatieve vaardigheden in de relatie met een klant. In de eerste graad en in de basisvorming 2de graad oefenen leerlingen sociale en communicatieve vaardigheden in relatie tot medeleerlingen, leraren... (anderen). Het klantvriendelijk handelen kan ook aspecten m.b.t. het commercieel handelen omvatten.

Non-verbaal gedrag

Onder non-verbaal gedrag verstaan we alle vormen van informatieoverdracht waarbij geen woorden worden gebruikt. Bv. lichaamshouding, -taal, oogcontact, persoonlijke ruimte, tijdsgebruik, kleding, uiterlijk, ruimtelijke indeling ...

Paraverbaal gedrag

Onder paraverbaal gedrag verstaan we alles wat met stemgebruik te maken heeft: stiltes, volume, timbre, emotie, toonhoogte, pauzes of haperingen, stopwoorden, spreektempo ...

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

6.1 Infrastructuur

Een lokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met de mogelijkheid om communicatieproducten kwaliteitsvol en in kleur af te drukken;
- met de mogelijkheid om gemaakte communicatieproducten tentoon te stellen.

6.2 Materiaal waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- (mobile) devices met een internetaansluiting om communicatieproducten te realiseren.

7 Concordantie

De concordantietabel geeft aan welke leerplandoelen doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren. [zie disclaimer]

Leerplandoel	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties
0	BK 1.1; BK 1.2; BK 1.3; BK 1.4

1	--
2	--
3	BK 2.1
4	--
5	--
6	--
7	--
8	BK 2.5
9	--
10	BK 2.4; BK 2.5
11	BK 2.4
12	--
13	BK 2.4
14	BK 2.5
15	BK 2.4
16	BK 2.3
17	--
18	--
19	BK 2.6
20	BK 2.2

7.1 Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties

1.1 Werken in een teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures)

1.2 Kwaliteitsbewust handelen

1.3 Economisch en duurzaam handelen

1.4 Veilig, ergonomisch en hygiënisch handelen

2.1 De leerlingen communiceren functioneel in het Nederlands, het Engels en het Frans en passen hierbij taal en boodschap aan de doelgroep aan

met aandacht voor:

- principes van klantvriendelijkheid;
- zakelijke omgangsvormen;
- communicatietechnieken.

2.2 De leerlingen voeren eenvoudige administratieve handelingen uit

met inbegrip van kennis van: kantoorsoftware.

2.3 De leerlingen verzamelen en selecteren informatie ter voorbereiding van niet-complexe communicatieprojecten.

2.4 De leerlingen werken schriftelijke, visuele of audiovisuele communicatieproducten uit

met inbegrip van kennis van:

- software voor Desktoppublishing;
- nieuwe mediakanalen;
- sociale media en hun functie;
- informatierecht.

2.5 De leerlingen schrijven en hertalen niet-complexe teksten binnen een format in functie van de doelgroep

met inbegrip van kennis van:

- typologie van klanten of consumenten;
- redactionele normen.

2.6 De leerlingen richten kleine ruimtes in bij een schoolinterne activiteit en installeren courante materialen volgens een draaiboek.

Inhoud

1	Algemene inleiding	5
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	5
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.4	Differentiatie	7
1.5	Opbouw van de leerplannen.....	8
1.6	Tot slot	8
2	Situering	9
2.1	Samenhang in de tweede graad	9
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting	9
2.2	Plaats in de lessentabel.....	9
3	Pedagogisch didactische duiding	9
3.1	Public relations en het vormingsconcept.....	9
3.2	Krachtlijnen	10
3.3	Opbouw.....	11
3.4	Leerlijnen.....	11
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	11
3.4.2	Samenhang met de derde graad.....	11
3.5	Aandachtspunten.....	11
4	Leerplandoelen	12
4.1	Communicatie en media	13
4.2	Organisatie en planning	17
5	Lexicon	18
6	Basisuitrusting	19
6.1	Infrastructuur	19
6.2	Materiaal waarover elke leerling moet beschikken.....	19
7	Concordantie	19
7.1	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties	20